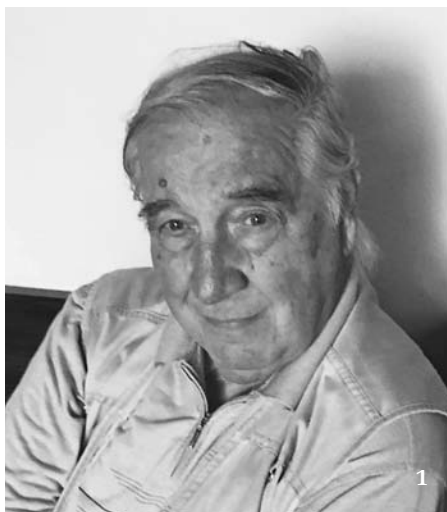

Odešel jeden z našich nejvýznamnějších odborníků na výživu – Bohumil Turek

Dne 15. dubna tohoto roku po krátké nemoci zemřel ve věku nedožitých 86 let náš významný nutriční specialista MUDr. Bohumil Turek, CSc. Po celý svůj čínorodý život se věnoval tématům úzce souvisejícím s výživou člověka, hygienou výživy, toxickými látkami v poživatinách a potravinářskému zákonodárství. Pro Živu jsme v posledních letech společně napsali články o vitamínu D a imunitě (2015, 4: 159–161 a 6: 279–281) a také o ateroskleróze (2018, 3: 114–116).

Na své první pracoviště, Krajskou hygienickou stanicí v Plzni, nastoupil B. Turek bezprostředně po absolutoriu Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Po atestacích z hygieny a epidemiologie a z hygieny výživy a předmětů běžného užívání se v r. 1984 vrátil do rodné Prahy, kde začal pracovat v Centru hygieny výživy na Institutu hygieny a epidemiologie (dnes Státní zdravotní ústav) pod vedením specialisty na hygienu výživy prof. Augustina Wolfa (1921–1997). O rok později po úspěšné obhajobě disertační práce získal titul CSc. a po penzionování A. Wolfa se stal vedoucím centra, kde pracoval až do odchodu do penze. Působil zde jako vedoucí výzkumné skupiny, která se zabývala vlivem jednotlivých nutričních faktorů na zdravotní stav, např. vitamínů, flavonoidů a stopových prvků. Na základě komparativního hodnocení jednotlivých nutričních složek pak byla stanovena obecná výživová doporučení tak, aby bylo vyloučeno negativní ovlivnění zdraví, aby naopak strava zdraví prospívala. V době působení v centru byl také činný jako hlavní odborník Ministerstva zdravotnictví pro obor hygieny výživy a předmětů běžného užívání.

Jako nutriční toxikolog B. Turek spolupracoval s řadou dalších institucí a výzkumných ústavů. Přednostně lze jmenovat Ústav biologie 3. lékařské fakulty UK, kde se věnoval výzkumu účinků toxických látek obsažených v potravinách, zvláště pak v tehdejší době aktuálnímu tématu – negativnímu vlivu dusičnanů, dusitanů a nitrosaminů obsažených v pitné vodě a v zelenině na zdraví člověka. Po mnoho let spolupracoval se Sektorem imunologie a gnotobiologie a Laboratoří imunoterapie Mikrobiologického ústavu Akademie věd ČR, Lékařskou fakultou v Hradci Králové (Univerzita Karlova) a krajským Zdravotním ústavem se sídlem v Ústí nad Labem při řešení problematiky vlivu tzv. dietárních nukleotidů, do té doby opomíjené nutriční složky. Jak ukázala řada našich i mezinárodních studií, dietární nukleotidy jsou nezbytné jak pro obnovu tělních buněk, tak pro diferenciaci imunokompetentních buněk tvořících specifické protilátky v průběhu infekčního onemocnění. Tyto nutriční složky spolu s imunogenními stopovými prvky a vitamíny mají rovněž stěžejní význam pro obnovu normální

1 Bohumil Turek (1935–2021).

Foto I. Michalová

2 Na konferenci Výživa a zdraví, která se konala v r. 2017 v Teplicích. Zleva: Petr Šíma, Igo Kajaba, Bohumil Turek, Jan Ševčík a Jindřich Schlehof, člen Asociace kuchařů a cukrářů ČR, nositel medaile Magdaleny Dobromily Rettigové. Foto E. Helisová

skladby střevní mikroflóry a tím pro prevenci infekce. Bohumil Turek se jako jeden z prvních u nás detailně zabýval vlivem jednotlivých skladebních součástí výživy na aktivitu mikrobiomu a na imunitu. Už v r. 1989 vydal spolu s prof. Stanislavem Hrubým ve zdravotnickém nakladatelství Avicenum obsáhlou publikaci Hygienická problematika mikroflóry trávicího ústrojí člověka, v níž je o vlivu výživy ve vztahu k mikrobiomu a k imunitě pojednáno. Mikrobiom zůstává i v současné době v popředí zájmu nejen nutritologů, ale také

imunologů, protože je v přímém kontaktu s největším imunitním orgánem těla – lymfatickou tkání spojenou se střevem označovanou jako GALT (Gut Associated Lymphoid Tissue).

Bohumil Turek rovněž přednášel pro studenty medicíny, postgraduální studenty a lékaře, a v pedagogické práci pokračoval i v důchodovém věku. Přednášel na Lékařské fakultě v Hradci Králové, na Fakultě potravinářské technologie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze a na Institutu vzdělávání ve zdravotnictví v Brně. Byl dlouholetým členem redakční rady vědeckých časopisů Výživa a potravinářství a Czech Journal of Food Science. Také po 24 let pracoval v přípravném výboru konference s mezinárodní účastí Výživa a zdraví, jediné v České republice, která je věnovaná prevenci nemocí způsobených výživou. Bohužel, letošní jubilejní 25. konference už se neuzdá.

Do posledních dnů svého života byl stále publikačně aktivní jako autor nebo spoluautor četných odborných článků týkajících se nutriční toxikologie – zejména účinků mykotoxinů, antioxidační ochrany a kontaminací potravin karcinogenními látkami vznikajícími při zpracování a technologické úpravě surovin.

Na závěr je třeba vyzdvihnout, že Bohumil Turek (mezi přáteli přezdíváný Boban), byl jedním z mála nutričních imunologů u nás. Vždy zdůrazňoval, že nejučinnější (a také nejlevnější) ochranou před sdělnými (infekčními) a potažmo i nesdělnými (chronickými) chorobami je prevence výživou. Snažil se, aby si každý uvědomoval, že jeho zdraví je podmíněno tím, co jí a jak jí, tedy skladbou potravin a stravovacími zvyklostmi. Snažil se, aby prevence nemocí výživou byla co nejvíce propagována, což se běžně neděje a ani se nedělo během současné epidemické situace. V tom spočívá jeho hlavní zásluha a životní odkaz budoucím odborníkům. Vždy připomínal moudrost starých Římanů: *Cibi veritas causa morborum omnium est* – Neukázněnost v jídlu je zdrojem všech nemocí.

Všichni z nás, kdo jsme Bobana znali, budeme stále žetel jeho ztráty, protože prozatím nemáme nikoho, kdo by jej v jeho rozsáhlé odbornosti nahradil.

